

Ramon Folch

Babel, avui

La primera edició del *Diccionari català-valencià-balear* –l'Alcover-Moll, per als amics– defineix *cranc* com “peixet vermell que camina cap enrere”. És una inefable descripció, car els crancs no són peixos, no n'hi ha de vermells i caminen de costat. Ara bé, per al comú de la gent és peix qualsevol animal marí, se'n reconeixen les gràcies un cop cuit i posat a taula, i caminar de recules o de gairell ve a ser la mateixa extravagància. Mossèn Alcover, lletraferit de poble, trobà que

lovats), el símbol del qual, no pas l'abreviatura, és W (o kW per al quilovat, però no Kw, ni KW, ni kv, ni Kv, ni cap altra combinació de 'cas' o de 'ves'). Aquesta potència, aplicada durant un temps a un sistema, genera treball mecànic, que s'expressa en vats-hora (watts-hora) i se simbolitza mitjançant la notació Wh (o kWh per al kilowatt-hora). Confondre el kW amb el kWh és prendre la potència per treball, o sigui la capacitat de fer per la feina feta.

EL TEMPS

Tot aquest conjunt de neologismes (vat/watt, quilovat-hora/kilowatt-hora), de símbols (W, kW, kWh) o de nous significats semàntics (potència, energia, treball) configura l'aparat lingüístic del coneixement científic, sense el qual la ciència o les tecnociències no podrien expressar-se i, doncs, contraposar a “peixet vermell que camina cap enrere” un “crustaci decàpode braquiür, de molt diverses espècies, la majoria marines, amb closca ampla i ordinàriament aplatada”, que és la descripció molt més ajustada que del *cranc* fan les edicions modernes de l'Alcover-Moll: al-leluia, hem millorat el diccionari!

Però no pas prou l'expressió quotidiana. Així, “produïm petro-

“peixet vermell que camina cap enrere” era una descripció apropiada, potser massa i tot amb la feina que ell tenia exhumant arcaïsmes i formes obsoletes de definir objectes ja del tot amortitzats... Preocupar-se per la dimensió científica del coneixement no li devia ni passar pel cap.

Per adonar-se que no hem avançat prou d'un segle ençà, basta escoltar o llegir la premsa. Sobretot sentir la ràdio o mirar la televisió, que és on periodistes i protagonistes de la notícia s'expressen tal com són. Els crancs alcoverians, aleshores, assalten l'expressió i inunden de disbarats pintorescos l'espai informatiu. És difícil entendre's en aquestes condicions.

Montesquieu sostenia que “definir és evitar errors”. Sembla exacte. Cada paraula, cada sintagma, ens remet a una definició, que és evocada cada cop que fem servir el terme. Amb mots inequívocs construïm frases que volen dir coses; amb terminologia confusa transmetem conceptes borrosos (si és que hem arribat a pensar-los clarament...). Per això la ciència ha hagut d'inventar el propi repertori, o ampliar semànticament el que ja existia, car ha anat posant en circulació noves categories conceptuals.

Què és un quilovat (o kilowatt)? Mil vats, d'acord. I un vat? Doncs un neologisme que expressa potència, que a son torn és un concepte que representa capacitat de produir treball mecànic, o sigui, l'expressió escalar d'això que anomenem 'energia'. La potència d'un sistema es mesura en vats (o qui-

“Amb mots inequívocs construïm frases que volen dir coses; amb terminologia confusa transmetem conceptes borrosos, si és que hem arribat a pensar-los clarament. En aquestes condicions, pot un hom posicionar-se amb solvència responsable sobre plans d'energia o línies d'alta tensió?”

li”, quan de fet només l'extraïem, o pensem que “renovable” equival a “alternatiu”. Així, confonem potència amb treball, o fins i tot equiparem el vat amb el volt, que no expressa ni una cosa ni l'altra, sinó diferència de potencial. No hem millorat l'expressió, hem enterbolit el pensament. En aquestes condicions, pot un hom posicionar-se amb solvència responsable sobre plans d'energia o línies d'alta tensió? No discuteixo el dret a fer-ho, sinó que l'associo a la necessitat d'exercir-lo amb previ coneixement de causa. És tan fàcil com imprescindible, em sembla.

Publicat simultàniament a la revista electrònica *Sostenible* (www.sostenible.es).